

« 06 » Березня 2026 р.

№ 02-1-54

Президенту України
Зеленському В.О.

Шановний Володимире Олександровичу!

Український союз промисловців і підприємців (УСПП), Антикризовий штаб стійкості економіки в умовах війни (АШ) звертається до Вас у порядку реалізації права на звернення та участі інституцій громадянського суспільства у формуванні державної політики, з огляду на **ризик** для економічної та національної безпеки України, що виникають унаслідок фактичної блокади кредитного ресурсу для виробництва та деформації стимулів у фінансовому секторі під час повномасштабної війни.

В умовах воєнного стану кредитна трансмісія - це не «технічний показник монетарної політики», а інструмент стійкості держави, її здатності утримувати виробництво, оборонні ланцюги, енергетичну безпеку, зайнятість і податкову базу.

1. Ресурси у банківській системі на безпрецедентно високому рівні, але економіка без доступного кредитування

За оцінками УСПП, АШ, учасників реального сектору, в Україні сформувалася ситуація, коли банківський сектор має достатню ліквідність і демонструє високі фінансові результати, однак кредитування реального сектору (насамперед інвестиційного та виробничого) залишається обмеженим, вартісним і фактично недоступним для значної частини підприємств.

Це призводить до таких наслідків:

- стримування або згортання виробництва, інвестицій та модернізації;
- зниження спроможності економіки забезпечувати оборонні та суміжні замовлення;
- втрати робочих місць, скорочення податкових надходжень;
- поглиблення залежності від бюджетного фінансування та зовнішнього фінансування замість запуску ринкового кредитного мультиплікатора.

У таких умовах монетарні та регуляторні підходи, які консервують зручну поведінку банків як отримувачів безризикового пасивного доходу, фактично стають несумісними з цілями стійкості економіки в умовах війни.

2. Відмова НБУ розглядати антикризові інструменти з метою розширення кредитування реального сектору економіки - це системна помилка управління ризиками

УСПП, АШ неодноразово зверталися з пропозиціями розглянути механізми на основі світового досвіду, які центральні банки застосовують у надзвичайних умовах для збереження виробництва та зайнятості, а саме цільове рефінансування, інструменти спрямованого кредитування, портфельні гарантії, спрощення доступу до оборотного капіталу для критично важливих галузей (№02-1-318 від 03.10.2025, №02-1-405 від 05.12.2025).

Натомість НБУ демонструє позицію, яку бізнес сприймає як **формальну відмову від більш активних та адаптивних до сучасних потреб економіки антикризових дій**. Аргументація “високими ризиками” у війні виглядає недостатньою, оскільки саме війна є підставою для **керованого та цільового** використання інструментів центрального банку у взаємодії з Урядом та під контролем держави.

Позиція, за якої воєнний ризик трактується як причина “нічого не робити”, оскільки банківська система є стабільною та прибутковою здебільшого за рахунок депозитних сертифікатів НБУ та цінних паперів Уряду, фактично означає перекладення системних втрат на економіку та бюджет.

Як приклад, занепокоєння викликає практична реалізація державної іпотечної програми “є-Оселя”, яка має чітко виражену соціальну та відновлювальну мету: підтримати громадян, які критично потребують житла, зокрема внутрішньо переміщених осіб, військовослужбовців, працівників критичної інфраструктури (включно з енергетичним та оборонним секторами), а також інших категорій, визначених державою.

Водночас УСПП фіксує тривожну практику **деформації соціальної мети державної програми “є-Оселя” та нецільового використання публічних коштів**, за якої кошти державної програми (за публічно озвученими параметрами фінансування - обсягом до 100 млрд грн), спрямовані через ПрАТ «Укрфінжитло» (УФЖ), фактично використовуються банками в режимі самостійного відбору найбільш заможних позичальників за власними внутрішніми критеріями ризику, тоді як пріоритетні категорії, для яких програма створена як інструмент соціальної стійкості держави у війні, отримують обмежений доступ.

Вважаємо, що така модель **спотворює соціальну мету** програми та державний пріоритет підтримки ВПО і критично важливих фахівців; створює ризик **неефективного і нецільового використання публічних коштів**, що суперечить базовим принципам управління державними фінансами: цільове спрямування, ефективність, прозорість та підзвітність;

У воєнних умовах такі практики є не просто дискусійними - вони несумісні з логікою державної соціальної політики та економічної мобілізації.

Війна вимагає державної координації, де незалежність НБУ не дорівнює його відокремленості від інтересів держави. Тому УСПП, АШ, підтверджуючи повагу до **інституційної незалежності Національного банку України**, вважають, що **незалежність останнього не може трактуватися як вільний мандат ігнорувати економічні та оборонні потреби держави**, особливо коли мова йде про наслідки, що впливають на національну стійкість.

Кредит, виробництво та зайнятість в умовах війни - це складові безпеки. І саме тому органи державної влади зобов'язані забезпечити узгодженість макроекономічної, монетарної та промислової політики як визначальних факторів обороноздатності.

З урахуванням наведеного вище, УСПП, АШ наполягають на необхідності таких кроків у межах компетенції відповідних органів:

1) Президент України

З огляду на конституційні повноваження у забезпеченні національної безпеки та координації державної політики:

- ініціювати розгляд цього питання на тематичному засіданні РНБО;
- організувати політичну та міжвідомчу координацію з метою відновлення кредитної спроможності економіки в умовах війни.

2) Рада національної безпеки і оборони України

Розглянути на тематичному засіданні питання економічної безпеки, пов'язане з:

- фактичним обмеженням кредитного ресурсу для реального сектору у війні;
- деформацією стимулів фінансової системи;
- ризиками нецільового використання публічного ресурсу в державних програмах фінансування (зокрема “є-Оселя”).

3) Національний банк України

Рекомендувати НБУ:

- розпочати предметний діалог щодо антикризових інструментів підтримки кредитування виробництва;
- підготувати рішення, які змінюють стимули банків у напрямку кредитування реального сектору, а не накопичення безризикових активів з пасивними доходами;
- забезпечити, щоб регуляторні практики не створювали фактичної заборони кредиту там, де кредит є питанням виживання.

4) Кабінет Міністрів України

Доручити уповноваженим органам державної влади та УФЖ:

- здійснити перевірку дотримання соціальних параметрів програми “є-Оселя” на практиці видачі кредитів банками;
- запровадити обов’язкові критерії та показники пріоритизації в бік ВПО та критично важливих фахівців (зокрема енергетика та оборона) з публічною звітністю банків щодо структури виданих кредитів;
- встановити механізми, за яких викуп (рефінансування) кредитів УФЖ можливе виключно щодо кредитів, виданих із дотриманням соціальних пріоритетів програми без дискримінаційної “вибірковості” на користь найбільш заможних позичальників.
- забезпечити нормативне закріплення того, що програми з публічним ресурсом не можуть реалізовуватись без виконання суспільної функції.

УСПП, АШ готові долучитися до робочих груп та надати пропозиції щодо розширення кредитування промисловості й критично важливих секторів, а також удосконалення цільової архітектури державних програм фінансування. (Аналогічні листи надіслані до Кабінету Міністрів України та Національного банку України).

З повагою,

**Президент УСПП,
Співголова Національної тристоронньої
соціально-економічної ради**

А.К.Кінах